

Naturvejlederens Nyhedsbrev

Kerteminde
Kommune

Oktober 2023

Silkehalerne kommer!

Silkehalen er en trækfugl som ses i Danmark om vinteren. Den er let at kende, for den ligner ikke andre danske fugle. Med en længde på 18 cm, er den heller ikke en af de små fugle i hækken. For den er helt sig selv, med en fin grå tophat på hovedet – det ligner det i hvert fald, selv om det nok også kan beskrives som en fjertop. Og det grå bryst står i flot kontrast til de røde, gule og sorte tegninger på hale og vinger.

Når vi oplever den i Danmark om vinteren, er det fordi den er på sommerferie og lever resten af sit fugleliv i det nordlige Skandinavien, Rusland og Sibirien.

Om vinteren er den berømt for at kunne plyndre et rønnebærtræ for bær, på ingen tid. Men lige så hurtigt som bærrerne ryger ind, med samme hastighed drøner de ud i den anden ende - det er kun de lettest fordøjelige kulhydrater, som trækkes ud i silkehalens fordøjelsessystem. Derfor kan det være en god idé, ikke at parkere under et bærfyldt rønnebærtræ i oktober...

Den bedste ved silkehaler er dog hverken tophatten eller lynspisningen – det er, at de er udstyret med en ekstra stor lever, så de er i stand til i højere grad end andre fugle at spise de gærede efterårsfrugter uden at blive fulde. Rigtigt hengemte rønnebær, kan i efteråret indeholde helt op til 2-3% alkohol (naturama.dk), men det er sjældent at silkehalerne bliver rigtigt fulde af det, på grund af leverens størrelse.

Fun Fact: En silkehale er set spise 600-1000 rønnebær på seks timer, men så sked den også hvert fjerde minut... 😊

Snart går pindsvin i hi – lige nu æder de stadig

Hvis du ser aktive pindsvin på denne årstid, er det ikke en fejl. De spiser stadig, og går snart i hi i en kvasbunke. I kan hjælpe pindsvinene ved at lave en kvasbunke i haven eller et

Naturen i oktober

Dåhjorte i brunst

Dådyr parrer sig fra midten af oktober til midt i november, perioden vi er i lige nu hedder derfor brunsttiden. Derfor kan man, morgen og aften, høre opstemte hjorte udstøde en special stødvis rallen. Der er altså ikke tale om halloween-løjer, men om kåde dådyr. De er drægtige 230 dage og dånen nedkommer med 1-2 kalve i maj- juni.

Rådyr er IKKE i brunst nu, det er klaret allerede i august; de har forlænget drægtighed, så fosteret udvikler sig ikke før december. Rådyr sætter 1-2 lam i maj.

Jupiter er solsystemets største planet og den ses ekstra tydeligt i oktober. Planeten er kendt for sine 92 måner, og så er det en af dem som kan ses med det blotte øje fra jorden: Det er den fjerdeklareste på himmelen, kun overgået af Solen, Månen, Venus og nogle gange Mars.

SKIBHUSGÅRDEN
Natur - og friluftscener

Naturvejleder Rikke Molin, rikm@odense.dk,
Skibhusgården Natur og Friluftscener, UngOdense.

Naturvejlederens Nyhedsbrev

pindsvinehus (i en kvasbunke), ved hjælp af en kasse foret med græs.

Efterårsaktiviteter i naturen

Efteråret indbyder til farveaktiviteter i naturen, og det er nu blade, kogler, kastanjer og agern, kan samles uden at de er helt vildt smattede.

- Lav en naturskattejagt, og gå på jagt efter en kogle, lidt bark, agern, og blade i flotte farver.
- Hent alle de flotte efterårsblade ind – se på størrelser, pletter, facon og farver. Måske kan I lave en farvekrans hvor bladenes farver skifter fra grøn til gul, over orange og rød?
- Væltede der træer i stormen? Måske gemmer der sig spændende smådyr under barken. Lige nu kan I stadig finde bænkebidere, skovskarnbasser, og den store løbebille; Violetrandet løbebille.
- Træer og buske trækker den grønne klorofyl ned i planterne og bladene efterlades gule og røde. Det er nu vi kan se farverne, som er tydelige, når de ikke overdøves af den grønne farve i klorofyl. Fx ses orange karoten, og gul xantofyl. Ved at knuse bladene i en lille kop og hælde sprit på, kan I se dem. Stik en strimmel kaffefilter ned i spritblandingen og se farven trække op på filteret. Farven kan ses efter ca. 10 minutter.

Vild Mad

Små sure vilde æbler findes i mange levende hegn, og det er lige nu de er gode. De ligner almindelige æbler, men er meget mindre – og de behøver ikke være sure, de fås også søde, nogle endda lidt bitre i smagen. Så I må smage jer frem. De kan variere meget, de vilde æbler, ikke kun i smag men også i skrællens tykkelse og kernehusets størrelse. Hvis du finder et godt træ, så husk det – jeg kan huske at jeg som studerende cyklede til SDU gennem det lille skovstykke ved Munkebjergvej og Niels Bohrs Allé, og lige i skovbrynet mod marken, der stod et skønt æbletræ med små syrlige grønne æbler. Dengang smed jeg dem i alkohol og gemte dem længe. I dag ville jeg nok udforske dem lidt mere – men nok stadig smide nogle i vodka. Både fordi det smager godt, men også fordi det er enormt hyggeligt at se på.

Æblemarmelade er skønt, og varmt og dufter af sød apfelstrudel fra skiferien i Tyrol. Skær æbler i stykker, med eller uden skræl. Kom det i en bålgyde, sammen med lidt vand, vaniliesukker, kanel (hel eller knust), kardemomme og sukker – smag jer frem til den rette mængde af sukker. Brun farin kan erstatte rørsukker helt eller delvist. Lad det simre i gryden indtil I mister tålmodigheden – ca. 20 min, og giv det gerne en omgang med en kartoffelmoser direkte i gryden, indtil æblemarmeladen er så ensartet eller grov, som I nu vil have den. Det tykner jo længere tid den koges.

Æblemarmelade er god til fladbrød, pandekager eller senere på vinteren; til æbleskiver på bål.